

A rózsából lett lány

Hun vót, hun nem vót, biza ez nem messze vót, mer' ez a mese itt esett meg a faluba', több ëmbëröltövë' ezelött. Ídesanyám úgy mondta, hogy még ő is a nagyanyátú' hallotta ezt a mesét. Ít az Aszerën egy szíp lány. Dógos vót, vallásos vót, senki nem mondhatott rá rosszat. Èccër ëgy vasárnap litányiáro ment a lány. Má' sëtítetedt mire a templomba írt, de a szentëgyház még üres vót. Ahogy megáll a kar alatt, hogy a szentőtívze márcso a kezit és kërësztët vessen, lássó ám, hogy valami sëtét alak a' oltár előtt áll, és ëccër csak bekapja a szentët a' oltárrú'. Ijedtibe' elsikoltotta magát, és futott hazafelé, mint akinek a szëmit vëtték, de a sëtít alak elérte és ráripakodott:

– Mond meg mit láttá'!

– Nem láttom sëmmit! – így a lány.

– No, ha nem mondod meg, rëggëre meghal az apád!

A lány hazaszaladt, lefeküdt, és rëgge' arra ébredt, hogy má' a siratóasszonyok őtöztetik a apját a koporsóba, mer' meghalt. Másnap megvót a nagy temetés. A fél falu részt vett rajta, mer' sajnáták a hirtelen halált halt embërt. Igën rít a lány, sajnáto a' apját, hogy ő vígette holt. Ahugyan ott áll a sír mellett, ëgyszër csak megërinti valaki a vállát hátúrú', és azt kërdezi:

– Mond meg mit láttá'! – de a lánynok ëgy hang sem sok, annyi së gyütt ki a torkán. – No, rëggëre meghal az anyád!

Megtörtént. Etemëtték a' annyát is, de most má' a' egész falu ott vót a temetisën, mer' nem tudták mire vénnyi a dógot. Este, mikor má' a lány ëgyedú' maradt, kopogtatnak a ajtón. A sëtít ruhás vót.

– Mond meg mit láttá'!

– Semmit! – felelte a lány, azza' becsapta a ajtót.

A sëtít ruhás bekurjantott:

– Két nap múva meghalsz te!

A szëgíny lány nem is tudta mit tëgyën, hogy má' nyugta lëgyen. Törte a fejit, hugyan foghatna ki a sëtítruháson. Kitaláto. Eemënt a kërësztannyáho' és meghatta neki:

– Keresztanyám, ha én meghalok, a koporsómat né vigyék ki sè a’ ajtón, sè a’ ablakon! Ássonok egy gödröt a küszöb alatt és arra húzzák át a koporsót!

A leány tényleg meghalt két nap múva, de a keresztanya betartotta a kírísit, a küszöb alatt húzták át a koporsót. A temetés után megjelent a lányék házána’ a feketeruhás, és megkérdezte a’ ajtó:

– Te ajtó, nem vittek ki rajtad egy lányt?

– Nem! – válaszút a’ ajtó.

Most a’ ablakho’ át és attú’ kérdezte:

– Te ablak, nem vittek ki rajtad egy lányt?

– Nem! – vót a’ ablak válasza is.

Most má’ igen mírges lett az ördög, mert hogy szavam ésszè né keverjem, a feketeruhás egy olyan ördög vót, akit maga a Bëlzebúb kűdött a pokolbú’ próbát tennyi. Aszonta neki:

– Ha teljesíted a föladatot, száz ördögöt adok a kezed alá, akiknek parancsúnyi fogsz, de ha nem, tè lésző’ a fűtő a pokolba’! – hát ezért vót ilyen kègyetlen a feketeruhás.

Most má’ nem vót mit tennyi neki, ment kikeresnyi a lányt a temetőbe. Íjjelénkint főkaparta a sírokat, zargatta a halottak nyugalmát. A harmincharmadik íjjel végre sikerrel járt. Fölémelte a koporsó födelit és megkérdezte:

– Mond meg, mit láttá’ akkor a szentégházbo’!

– Láttom, hogy lekaptad a szentét a oltárrú’! – felelte a lány.

No e’ lett a’ ördög veszte. Még éccer azt köllött vóna a lánynok mondanyi, hogy: nem látott sèmmi! Nagy fínyesség támodt, az ördög fölördított, és egy forgószéllé’ a Bëlzebúb visszavágtó a’ ügyetlen ördögöt a katlany mellé fűtőnek.

Tèlt-múlt a’ idő. A lány sírján egy igen szép piros rúzsabukor nyótt ki. Aki arra járt, mindènk megcsudálto. Aszonták, igyènyèsen a lány szívűbű’ nyótt ki az a rúzsabukor, hiszèn a virágjo olyan vót, mint a csèppentètt vír. A falura nem jó idők jártok. Háromféle sereg is dulta, fosztogatta: a magyar, a némèt, még a muszka. Igen sok halott borította a falu úccáit, főleg a templomteret, a házok meg mind lángbo’ átok. Aszongyák, a némèt a muszka segítsígíve’ legyözte a magyar seregèt, pedig azok mindèn erejükkel vídtík a hazát, de hiábo.

Sok lúd disznót győz, tartsa a szólás, így igen sok ártalan magyar esett áldozatú'.

Má' több napja foltak a harcok, amikor a temetőbe' egy szegény katona sebtét kapott a magyarok közül', mer' még a hóttak fölött is folt a harc. Zászlós vót. A zászló kiesett a kezibű', és pont a lány sírjára, a rúzsabukor alá omlott a teste. Napokig feküdt étlen-szomjan, míl kábulatba'. A testit csak azé' nem vitték e', mer' a magyar zászló még a rúzsabukor betakarta. A hetedik napon langyos eső hulott alá az égbű', és a rúzsza igen erős illatot kezdett ároosztanyi, ami fölílbresztette a sebesűtet. Fölül, hát lássó, temetőbe van. Langyos szellő símogatta a rúzsabukrot, ami a katonát körűvette. Egyik szál rúzsza egészen a' arcáho' hajúl. Nézi-nézi a katona:

– De szíp vagy te piros rúzsza – gondúta, és leszakajtotta azt a szálot, ami a képit símogatta. – Gyere vélem haza! – monta, és a keblibe dugta a rúzsát.

Nagy nehezen főtápázkodott és elindút haza. Nem kölött messzire mennyi, csak a Vág melletti zsigárdi erdő nádosáig. A nádosban vót a halászkunyhója. Egíszbe' taláto. Ide nem mert bemeréskennyi még a muszka së, mert fét a láptú', még a réti farkasoktú'. Kivette a keblibű' a rúzsát és beleállította egy tejesköcsögbe, miközbe aszt gondúta:

– Senkim nincs tē rúzsza, legalább tē illatozz nekēm! – azzal lefeküdt, mer' a sebe még mindig igen fájt, hiszen kardda' düfték át a mellit.

Napokig aludt még félájúttan, nem is tudta mi történik körülötte. Történt pedig, hogy a rúzsaszál megszólalt a tejesköcsögbe':

– Ha akarom rúzsza vagyok, ha akarom szíp lány vagyok!

Abba' a szémpillantásbo' szíp lánnyá változott. Rögvest nekifogott gyógynövényeket keresnyi, főzetét készített, azzal borogatta, tisztogatta a zászlós sebeit. Közben kitakarította a kis gunyhót, rendét rakott, de minden este újra rúzsává változott. A szerető gondoskodástú' a zászlós erőre kapott és meggyógyút. Igen csudákozott amin' körűnézett. Mindenütt rend és tisztaság. A rúzsza még mindig ott illatozott a tejesköcsögbe' a' asztal közepin.

– No – gondúta magábo a zászlós –, ha má' nem haltam meg ebbe' a nagy csatábo' a falu körül', valami ennyivalóra vóna szükségēm. Emégyek valami halat fognyi.

Így is tett. Több sē köllött a rúzsánok:

– Ha akarom rúzsá vagyok, ha akarom szíp lány vagyok! – mondta és kiugrott a köcsögbű’.

Rendēt rakott, és mire a zászlós meggyütt, finom ebéd párologott a’ asztalon. No, most nyitotta gömbölúre ám a szēmit a zászlós! Körbejárto a’ egész kunyhót, de egy lelket sē talát, mer’ a lány újra rúzsává változott. Ehatározta a mi katonánk, másnap meglesi ki jár a kunyhóba’. Rēgge’ fogta a hálót meg a varsát és elindut halásznyi, csakhogy ebújt a’ ajtó mögé, hogy mindent jól lásson a’ ajtó hasadékán át. Mereszgette a szēmeit, hát mit lát, megszólal a rúzsá:

– Ha akarom rúzsá vagyok, ha akarom szíp lány vagyok! – azzal kiperdűt a köcsögbű’, tüzet szított és nekilátott főzni.

No, a mi zászlósunk sē vót rēst, ekapta a lányt és mondta:

– Ásó, kapa, nagyharang válasszon e’ minket!

A rongyos zászlóva leterítették a’ asztalt és megebídűtek. Azóta is boldogan ínek. Itt a vége, vesd a vízbe, ha nem hiszēd menny el érte a zsigárdi temetőbe.